

KARIŠKIŲ ŽODIS

Leidžiamas Krašto Apsaugos Ministerijos Literatūros skyriaus

Kaina. 3 mėnesiams: kariškiams 3 rubliai Atskiri numeriai 30 kap.

Eina vieną kartą į savaitę

Adresas: Krašto Apsaugos Ministerijos Literatūros skyrius (Mickevičiaus g. - vė Nr. 16.).

Nr. 16

Kaunas, rugsėjo mėnesio 4 diena

1919 m.

A. a.

žuvęs už tėvynę

Karininkas Grubliauskas

Karininkas Grubliauskas su kareiviais sergėjo tiltą Merkinėje. Jį užpuolė lenkų legioninkai, vadovaujami. Lietuvos išgamos dvarininko Vlodo Stodolkevičiaus. Karininką Grubliauską su kareiviais nuvedė į Druskininkus ir tenai sušaudė.

Mūsų karžygio, garbingai ėjusio savo pareigas su plėšriu prieš, neužmirš niekuomet Lietuva.

Mūsų armijos veikimo apžvalga.

(Rugpiūčio 27 — rugsėjo 3 d. 1919 m.).

Santykiai su lenkais.

«Broliai» didžiai susirūpinę dėl jų propozicijos pateiktos demarkacinės linijos su lietuviais. Kad sakytoji lenkų brukama linija veikiau įgytų politinės teisės bei tarptautinės vertės jie, kaip išmanydami, išrodinėja pačiai Ententei ir ją atstovaujantiems misijų nariams, kad pastarosios pripažinimas ir galutinas palikimas yra būtinas; visomis išgalėmis jie judina vietas endekijoje prieš lietuvišką gaivalą, gausiai siuntinėja mums įvairaus padaro delegacijų «tartis», o dėl visako legioninkas galanda kalaviją, kuris atsidėjęs iš pasalų tyko nudėti mūs karžygi.

Besitardami «broliai» siunčia Lietuvos frontan vis daugiau ir daugiau kareivijos bei kitų kovos įmonių, o Suvalkuos įsigyveno su visa savo brigada žinomas Lietuvos dvarininkas generolas Šalevičius.

Be Seinų įvykių vėl pabiro eilė faktų, kurie geriausiai patikrina, kiek galima pasitikėti visoms lenkų sutartims bei pasižadėjimams. Neskaitant prisiųstų įvairių agitatorių ir perrėdytų legioninkų darbuotės, ir sušaudymo Merkinėje karininko Grubliausko, priešininkas suspėjo trijų dienų sutarties laikotarpy padaryti nemažai puolimų, kurie iššaukė kraujingų mūšių.

Taip 28/VIII lenkų legioninkai puolė mūsų sargybą palei Merio tiltą. Puolimas buvo atmuštas. Naktį lenkų pirmutinės dalys puolė mūsų liniją Jezno kryptimi, Verbeliškiu kaimo srity, įvyko susidūrimas. Iš abiejų pusių buvo aukų. Tą pačią naktį legioninkai su partizanais darė puolimų Lipčiūnų kaimo rajone, bet suikę smarkų pasipriešinimą išbėgiojo.

Tuo tarpu Kalvių valsčiuje legioninkai nuolatos užpuldinėjo, plėšė ir krėtė niekuo nekaltus ramius gyventojus.

Širvintuose lenkai sutraukė į 250 kareivių, kurie neduoda ramybės lietuviams gyventojams ir mūs valdžios įgaliotiniams.

Leipolauke, Aluntoj, Pakalniuose jie puolė mūsų įgulos kareivius. Ten įvyko kraujingų kovų. Dabartės lenkų delegacija su majoru Mackevičiu prišaky, Anglų misijos spiriama, davė naują ginklų sustabdomo pasižadėjimą būtent, kad iki rugsėjo 4 d. lenkų kariuomenė nieku būdu nesitrauks pirmyn.

Tuojuo po to paskutiniojo susitarimo Jezno-Stakliškių linijoje patirta traukimas naujų pėstininkų dalių ir artilerijos.

Rusų frontas.

Rusų įjegos nepataisomai sumuštos. Paskutinė Lietuvos žemės pėda išvaduota iš bolševikų jungo,

Taigi sulaukėm taip ilgai laukiamos brangiosios šventės, ir kad ne naujas dar piktesnio priešininko skverbimasis mūs šalies gilumon, nūn Tėvynės sūnūs būtų kupini džiaugsmo ir linkmumo, valiutuų išsivadavimo himnu, ir rūpestingai pintų žuvusiems ir atsižymėjusiems nepaprastose kovose karžygiams garbės vainikus. Ir tikrai mūs didvyriai be paliovos kovodami su priešininku ir nešdami sunkiausių vargų našta pilna žodžio reikšme yra užsitarnavę tos augštos pagarbos, kuri pridera kiekvienam ištikimam tėviškės gynėjui.

Nepaprasto smarkumo kovos su raudonarmiečiais dar ne visai užsibaigė. Bet nugalėtasis jau prašo taikos. Tečiau gaila jam išeiti iš derlingųjų Lietuvos laukų ir patogių valstiečio pastogių, todėl jis traukia paspirties dalių, gabena artilerijos ir šių dienų mūšiuose iš paskutiniųjų spiriasi.

Grįžtant prie mūsų kariuomenės operacijų svarbu pažymėti, kad jos vystėsi nepaprastu smarkumu. Jau rugpiūčio 28 d. šiaurės fronto rinktinės, sumušę raudonarmiečius, užėmė naują poziciją: augštumą 197 — Danuvka—dv. Sen. Grunvaldas — N. Grunvaldas — Rėkliai — Butriniškiai — Tumėnai. Pakrikęs priešininkas bėgo.

Kitą dieną vėl įvyko kelių valandų mūšis, kuriame rusai irgi buvo nugalėti. Kovose tuomet dalyvavo Karininkas Laurinaitis, Variakojis, Butkus, Katche ir kiti. Iš atskirų dalių ypač atsižymėjo N pulkas, Panevėžiečiai ir Joniškėliečiai. Tosios dalys, prispyrę raudonarmiečius prie Dauguvos kranto, galutinai įsistiprino Ilukštos — Šventeno linijoje. Vakare mūšis vėl prasidėjo.

Šiuo kart raudonarmiečiai dėjo paskutines jėgas, bet neįstengė sulaukyti mūsų grandinių puolimų, keliose vietose apsiaustos jų rinktinės pateko belaisvėn, o likusios buvo nustumtos už Dauguvos. Belaisvių jau suskaityta 250. Ties Ilukšta ir Šventenu tiltai per Dauguvą susprogdinti Rugpiučio 30 d. raudonarmiečiai keletą kartų puolė mūsų dešinį sparną, bet veikiai buvo atmušti.

Pagaliaus mūsų dalys dešiniame bare paveldėjo Dauguvos kranto pozicijomis.

Tuo būdu šiaurės fronte priešininkas tvėrėsi pasyvaus Daugpilio gynimosi ir iš kitos upės pusės patrankomis ir kulkosvaidžiais nuolat šaudė mūsų pozicijas.

Nūdien šiame fronte kovos vis darosi lėtesnės. Užtat pietų fronte kovos vis darosi atkaklesnės ir žiauresnės. Ypač Bachanų dvaro srityse įvyko 6 valandų aršiausias mūšis. Mat rusai buvo gerai įsistiprinę sėnuose savo apkasuose, aptvertuose keleriomis vielių tvoromis ir nieku būdu nenorėjo pasiduoti. Be to raudonarmiečiams daug padėjo šarvuotas traukinys su 3 lauko ir 1 sunkiąja patranka.

Vis tik mūsų dalys gavo viršų ir išviję iš apkasų priešininką, įsistiprino naujoje linijoje: Pūža—Bolniškiai—Širbliškiai—Sadiškiai.

Tuo tarpu kairysis sparnas iš savo pusės sumušė rusus ir pasiekė Tartako — Šventeno ežerų rytų kranto.

Rugpiučio 30 d. po nuolatinių kovų priešininko spyrimasis galutinai buvo sulaužytas. Mūsų dalys kovodamos užėmė Višniovkos—Svirbliškių linijos pozicijos. Rusai traukėsi. Nėkurį laiką pėstininkų kovos susilaikė. Iš abiejų pusių vien grūmėsi artilerija.

Be to vidurinę pradžią iki šiol negirdėta kanoada. Nei raudonarmiečių artilerijos ugnis, nei priešpuolimai jų padėties nepataisė. Pavakare jau mūsų rankose buvo st. Kalkūnai ir dv. Diedrikštėnai. Kalkūnų stoty suimta vagonų ir kito karo turto.

Rugpiučio 31 d. raudonarmiečiai atgabeno į Daugpilį daug ešelonų, ką patikrino jų gausių pajėgų puolimai dešiniojo sparno pozicijas. Be to atsirado daugiau sunkiosios artilerijos, kuri nuolat veikia Kalkūnų kryptimi. Bolševikai ginasi iš gerai sustiprintų prieš geležinį tiltą ir Grivos pozicijų. Mūsų pastangos užimti geležinį tiltą iki šiol neįgyvendintos, nes minimuose atramos punktuose susibūrė svarbiausios bolševikų jėgos, kurios, matomai, darys bandymų spausti mūs dešinį sparną.

Laikotarpy rugpiučio 31 — rugsėjo 2 d. abi pusi nepaprastu įniršimu kovėsi dėl svarbaus strategijos atžvilgiu Kalkūnų stoties išėjimo punkto, kuris keletą kartų perėjo iš rankų į rankas ir dabartės pasiliko mūsų rankose.

Sėkmingesniam pietų fronto operacijų vystimuisi daug pakenkė negeistina laike mūsų užpakalinė lenkų legioninkų darbuotė. Lenkai būtinai nori užimti stotis — Turmontą ir Kalkūnus, kurios nesenai per kraują mūsų dalių buvo iš bolševikų atimtos. Tuo tikslu legioninkai nuolat sekė iš užpakalio ir traukė geležinkelio link daugiau pajėgų. Kaip patirta lenkai labai susirūpinę galimu mūsų kariuomenės Daugpilio užėmimu.

Tiems, kurie Lietuvą pardavinėja.

Pereitame nedėdienyje Širvintų miestelyje buvo sukviestas lenkbernių mitingas, kuriame dalyvavo tautos išsigimėliai ir miestelyje esantieji pustrečio šimto verguvės nešėjų — legioninkų. Mitingas nutarė reikalauti, kad iš Širvintų išvažiuotų jame esantis lietuvių komendantas.

Ką tatai viskas reiškia? Ir kodėl lenkai taip skverbiasi į gretimas jiems žemes?

Pirmiausia, Lenkijoje valdžia mažai skaitosi su žmonių, su liaudies valia. Ir tatai nė kiek nestebėtina, nes ar gali ponas-dvarininkas klausyti kokio tai prašciokėlio nuomonės. Jam rūpi tik jo labas, o pati lenkų valdžia — tai yra ponų valdžia. Ji ir nori kuodaugiausia užimti ne lenkų gyvenamų vietų, kad dvarininkai gautų naujų žemių, kad jie galėtų siurbti iš darbo žmonių kraują, paversdami jį į pinigą ir paskui linksmai lėbauti. Jie ir seniau pralėbavo užsieniuose nemažus Lietuvos turtus.

Lenkų žemė nederlinga, lenkams išmisti neužtenka savos duonos. Todėl taip godžiai jie žiūri į derlingą mūsų Tėvynę. Jų krašte pilna bedarbių, kuriems mano rasti darbo Lietuvoje.

Ar supranta ką daro ne tik Širvintų, bet ir apskritai visos mūsų Lietuvos išsigimėliai.

Lietuvoje vienodas ir lietuvių ir lenko ūkininko padėjimas. Jo čia nevaržo. Užtat lenkas pirmas panorėjo tojo jungo. Jis, buvęs pirmiau lietuviu, o paskui lenkų dvarininko ištautintas, dabar parduoda savo žemę, kad ant jo sprando stipriai atsisėstų dvarininkas-siurbėlė. Kad pastarasai naudotūsi jo darbo išdavomis, o patsai ūkininkas grimstų vis į didesnę neturtą, verguvenę.

Iš Varšuvos einas lenkas, eina dargi ne sulenkėjusio lietuvių gelbėti, bet kaip tik neša jam tą, ką aukščiau esu minėjęs. Neša jam saualę, žmogaus teisių mindžiojimą ir to visko rėmėją — didžiausias žandarų gaujas, kurie visuomet buvo ir bus nuolankiausiai dvarininkų tarnais.

Argi negreit prablaivės sąmonė Lenkijos visuomenės tarpe, ar ilgai dar ji duosis vesti save į grėsiąčią pražūtį. Ir ar jau nemoka blaiviau sanprotauti Lietuvos pilietis, kursai dar lenkiškai kalba. Ir ar nemato, kad parduodamas Lietuvą parduoda ir savo laisvę.

Sv.

Vidaus Paskolos BONU galima gauti

Kaune

VALSTYBES IZDE (Duonelaičio g-vė 50),
PREKYBOS IR PRAMONES BANKE (Laisvės Alėja 66)
TAUPOMOSIOSE KASOSE (Laisvės Alėja 86),

Valstybės Išdinėse

Marijampolėje, Vilkavišky, Alytuje, Seinuose, Šakiuose,
Šiauliuose, Raseiniuose, Kretingoj, Ukmergėj, Panevėžy,
Rokišky, Utenoj, Pasvaly ir kitose

Valstybės Įstaigose.

Valsčių ir apskričių Valdybos gali gauti bonų
platinti artimiausiose Valstybės Išdinėse.

„Ponas“ ar tamsta?

Laikui einant ir keičiantis, keičiasi ir patys žmonės ir jų būdas bei įpročiai. Kas sena žūna ir eina istorijos lapuosna, o naujieji dalykai užima vietą gyvenime. Taip su senais žūnančiais padarais netrukus turi žūti ir žodis „ponas“, nes jį mus išmokė Varšuvos ponai, užsėdę mūsų brangią Lietuvą ir uždėję mums vergijos pančius. Seniau mes tikrai turėjome ponus, nuo jų priklausėme ir juos taip teisingai vadino. Bet dabar tie laikai griūna.

Pradėjus griauti ponų valdonų sukurstytoms patrankoms ir pasipylus nekaltųjų žmonių kraujo upeliams, iš pamatų pradėjo svyruoti ir patsai amžiais mus slėgiantis vergijos mūras ir mes, jaunuoliai, susirinkome karžygių eilėna, kad galutinai mūsų engėjus nuo savęs nugriautumėm ir pamatytumėm skaisčiai šviečiančią mums saulelę. Bet ir ponai nesnaudžia...

Surinko jie prieš mus legijonus ir grūdžiasi gilyn į Lietuvą, o kiti Lietuvoj kelia riaušes ir skleidžia melagingas paskalas prieš mūsų valdžią ir kariuomenę, bet tretį dar gudresni.

Jie gudriai ir slaptai, po priedanga avies kailio, grūdasi į mūsų valdžią, į kariuomenę, kad ją galėtų padaryti sau prielankesne ir kad tokiu būdu savo darbais užmesti ant mūsų valdžios juodą dėmę ir kad jų atvirieji bendradarbiai galėtų klykauti ir drabstyti purvais ant visos mūsų valdžios įstaigos, ypač gi kariuomenę. Jie gudrūs—jų visur pilna ir jie dar galingi, bet mes, draugai, narsūs. Taigi budėkime! Bet aš čia noriu kalbėti ne apie budėjimą, bet vien apie žodį „ponas“, katras yra priimtas ir mūsų kariuomenėje, nors jis yra mums ir labai netinkamas.

Kareivis, atsistojęs prieš savo vadą ir jį pagerbdamas—ir tardamas žodį „ponas vadas“, lieka lyg įžeistas, nes jis atsimena, kad jo tėvai ponų vergijoje buvę, o ir dabar ponas tai jo vergijos šalininkas, jo kraujo ir prakaito siurbėjas. Dabar gi jis čia stovi juk ne prieš kokį ten „poną“, bet prieš savo vadą t.y.

prieš savo vyresnyjį ir gerbiamąjį draugą, kuris juo vadovauja ir juo rūpinasi, kad jam būtų geriau, o ne blogiau, ir kad jį Lietuvai tėvynei išnaudoti. Juk jis tikrai jo vyresnysis draugas, to paties vargo ir idealo dalininkas. Abu jie dėl vieno tikslo varžta, kenčia ir lieja kraują. Juk abudu jie vienaip mano, kad tik padaryti laisvą Lietuvą ir apsiginus nuo priešų. Vienodos jų mintys ir svajonės, taigi jie ir yra geriausieji ir tikriausieji draugai ir gali jie draugiškais žodžiais ir vadintis.

Ar gi negeriau vietoj svetimojo ir netikusio „pono“ pavadinimo, pavadinti „tamsta karininkas“—„tamsta būrininkas“, arba „gerbiamas karininkas“, arba „mano viršininkas“ ir tt., tai tuo kart išrodys daugiau ir maloniau, nes visi pamatys, jog mes esame tikri draugai ir viens kitą gerbiame. Ir pamatys visi, jog tie mūsų karininkai, tai ne kareivio kraujo siurbėjai, kaip tai rusų ar lenkų biaurūs apicieriai, bet tikri kareivio draugai ir vadai, už ką ir yra viens kito gerbiami ir suklausomi.

Vėl antras dalykas puola į akis, tai lenkiška kai kurių kareivių kalba (tik žinoma nesusipratusių), kurie Lietuvon įsiveržusius lenkų legioninkus, nežinodami kas jie tokie yra, skaito savo broliais, nors tie užpuldinėja mus ir lenda Lietuvos gelmėn, kad iš mūsų žemę ir duoną atimti ir mums vergiją užmesti. Stebėtina, kad ko ne visi lenkiškai kalbantieji žmonės neištikimi, todėl jų ypač nereikėtų statyti prieš lenkus, bet prieš rusus, o į jų vietą atgabenti norinčius kovoti su lenkais, nes tokių pilna Lietuva.

Ne toji armija yra stipri ir priešui savo karžygiškais darbais baisi kuri yra skaitlinga, bet toji kuri turi tvirtą dvasią ir tyrą ramią sąžinę, žinodama, kad dėl gero kovoja, o tokia yra mūsų kariuomenė, kurią tik mokėkime sutvarkyti ir žinokime ką į kokią vietą pastatyti ir kam kokį ginklą duoti.

Tai gi dar kartą kartoju: dabar, kuomet eina smarki kova su ponais ir jų sėbrais lenkais, varykime iš mūsų garbingos kariuomenės „poną“.

Karys St. Butkus.

Vargo poetas.

J. Buivydyčio

KARŽYGIAMS.

Kur ežeras tviska sidabro nulietas,
Kur pušys pakrantėmis šlama graudžiai,
Ten šviečia ant vieškelio kraujas pralietas
Ir guli lietuvis parpuolęs skersai.

Ir kirmėls rėplioja po mirusio veidą,
Ir graužia jo skruostuos vingiuotus takus,
O veidas sustingęs sakyte nusako:
„Dievuliau, koks galas šioj žemėj graudus!“

Viršūnėj lazdyno gegutė kukuoja;
Plonutės šakelės ją supa gražiai;
Ji vargą ir mintį jaunų iškukuoja,
Jos balsas krūtinėje drasko skaudžiai...

Močiutė sūnelį lopšy užliūliavo,
Išleido karužėn jį jauną, paskui
Jis galvą paguldė už tėviškę savo...
Dėl laisvės mirtis nepražūsta veltuil..

Žiūrėkit, atbunda jau siela tėvynės,
Per šaltus, kraujuotus jaunųjų kapus;
Ateis jau Laimužė, pašalinis skerdynes,
Minėsim ir gerbsim narštųjų vardus...

Saulei šviečiant.

(Pašvenčiu draugui Žemaičiui R.).

—Taigi, taigi... Na kad keikia jus raudonieji. Sako, kvailiai tie baltieji. Gauna į mėnesį penkiasdešimts, o mes tris šimtus, bet jie biauriau už mus lenda į ugnį. Girdi, tikri žvėrys.

Tai jūs esat tie baltieji, vaje, vaje...

— Na, gerai jau, dėde, — pertraukė jo kalbą Juozas.—Pasakyk, verčiau, ar daug yra bolševikų Noriškiose ir kaip jie ginkluoti, ar turi kulkosvaidžių, rankinių granatų?...

— Na gi yra. Du kulkosvaidžiu mačiau, ir tokių bombų už diržo turi. O bus jų koks penkiasdešimts. Dabar jie niekur nesaugoja, tik krato namus, taigi...

Vadas mirktelejo Juozui, Prancei ir kitiems ir pasišalino pasitarti, kas daryti. Juozas blizgančiomis akimis kaž ką kalbėjo patylomis, kiti tylėdami lingavo galvomis. Senis kalbėjo dviem likusiem:

— Tai eisit į Noriškis! Padėk jums Dieve! Ar žinot ką vyrail! Klausykit mano senos galvos, aš irgi senas karys; su japonais kariavau; koja yra dvieiose vietose peršauta... Jūs tiek toli ejot, aš apsuksiu arklį ir vieną kitą pavėžysiu iki Noriškių miško, mano ku-

Kovoje su priespauda.

Vokiečių okupacijos metu, kuomet žmonės šuns vietoj buvo laikomi, jauni vyrai gi turėdavo ko ne kas mėnesis du kart registruotis ir tt.

Radosi žmonių, kuriems labai sunku buvo su tuom visu sugyventi. Jie pradėjo kerštauti. Susitarė keletas jaunų vyrų neiti registruotis. Kada vokiečiai pradėjo juos gaudyti, tuomet jie pridirbo vokiečiams visokių šunybių: keletą nuginklavo, pavogė jiems šautuvus, apšaudė juos ir tt.

Visą laiką tiems sukilėliams prieš priespaudą prisiejo gyventi slapta, bet slapstytis buvo labai sunku, nes kiekvienam kaime stovėjo jei ne kariuomenė, tai žandarai.

Pagaliaus tas lig tol vokiečiams įsipyko, kad pradėjo be pertrūkio kratas daryti, suiminėti, bet veltui jie varė savo darbą. Žandarai labai daug kentė nuo amtsforšteherio už tai, kad jie nesugeba sugauti tų taip vadinamų „plėšikų“.

Galų gale išvestas iš kantrybės amtsforšteheris, žandarams patraukti teisman už nevertumą, pats leidosi į darbą (už sugavimą buvo skirta premija). Nuvažiavo į vietą su 6 žandaraus. Puikiai pataikė. Matyt buvo nurodyta: vos spėjo sueiti į kiemą, kaip trys vyrai ėjo per sodą į tą patį kiemą ir pamatė vokiečius, kai tik į kiemą suėjo. Slėptis jau buvo vėlu. Drąsiausias visą tai pamatęs, rikėlėjo savo draugams laikytis, nes vistiek jau jie esą prapuolę. Nežiūrint į padrašinimą, du nusigandę numetė brauningus. Ir to drąsiausio ūpas truputį pablogėjo, kai jis pamatė, kad jo draugai metė ginklus, bet vis vien, blogiau mirties nebus, pamanė jis sau, ir pirmutinis nuėjo prie žandarų. Žandaras uždavęs jam ausinę, bėgo prie anų dviejų. Tuom tarpu šis griebė už brauningo, pastebėjęs tai šalia stovintis žandaras pagriebęs jį į glėbį, taip suspaudė, kad vokiečys gavęs šūvį į krūtinę, krisdamas ir jį parsitraukė. Kuomet maištininkas gulint

dar vieną šūvį į vokiečių sugrūdo, šį jis paleido. Keldamasis jis nušovė dar vieną žandarą. Amtsforšteris, matydamas blogai, šaudydamas leidosi bėgti, bet lietuviu būta tiek miklaus, kad jis prisivijęs leido vokiečiui tris kulkas į kuprą.

Nušovęs amtsforšterį, drąsuolis pasijuto kulkas pabaigęs, todėl, prisiminęs, kad už klėties yra numesti du brauningu, bėgo jų pasiimti, bet bebėgdamas krito nuo kulkos. Tas viskas atsitiko vienu akies mirksniu.

Suvažiavo į tą triukšmą daugybės vokiečių, raitų, pėsčių, automobiliais ir tt. Sudėjo vokiečius į automobilį ir greit išvežė į V. Jį gi į vežimą įdėjo užmetė ant kojų pasostę, greta susėdę du vokiečių (furmonas ir sargybinis), išvažiavo. Važiuoti prisiejo prieš didoką rudens vėją, kartais su sniegu. Vokiečiai sėdėjo susitraukę, galvas nuleidę ir nosis į apykakles sukišę. Toli nuvažiavus, labai atsargiai pasisekė peršautajam kojas iš po pasostės ištraukti. Nusitaikęs iššoko iš vežimo, nusiritęs į grovį prigulė, matydamas, kad šie toliau važiuoja, neatsižiūrėdami, pabėgęs toliau nuo kelio, pasislėpė arimuose. Vos spėjus jam atsigulti, pasigirdo riksmas ir šaudymas.

Vokiečiai pamane, kad jį negyvą pamatė, nutarė greit grįžti atgal. Toli vokiečiams nuvažiavus, jis dar geriau pasislėpė arimuose. Vakare nuėjo pas pirmą gyventoją, įlindo pro užlaidą į triobą ir, pasidareš šiauduose lindynę atsigulė.

Vokiečiai to atsitikimo taip nepralėjo. Apstatė naktį kariuomene yisus laukus, saugojo lig prašvitus. Rytą prasidėjo visame apskrityje kratos, ieškojo ir tuos namus, kur pabėgėlis buvo pasislėpęs, bet jo nerado.

Kratoms nurimus, naktį nuėjo pas vieną gyventoją, gavo pavalgyti ir žaizdą aprišti.

Praslinkus kelioms dienoms, pasilsėjo nervai, žaizda apgijo. Nors sudideliu vargu, bet pasisekė jam gauti ginklą. Tuomet apsiginklavęs traukė į L. apylinkę pas senus savo pažystamus. Eidamas naktį su-

melaitė pavilks dar tiek kelio. O iš to miško jau ir sodžius ant delno. Aš pats su jumis irgi einu. Duokit tik šautuvą. Žinau, iš kurio galo šaut. Na ką, ar negerai? Tai nėra šautuvo? — na, aš visvien su jumis einu. Gal galėsiu kuom padėti...

Vienas, išklauses senio šnekos, priėjo prie besitraukiančiųjų būrelio ir ką jis ten kalbėjo, nebuvo girdėti, tik paskum visi gyvai sujudo ir leidosi į mišką,—senio vedami. Senis gi prisėdo ant galo lentos ir, varydamas arklį, nubarškino keliu, vis tai šį, tai tą plepėdamas.

Kumelė nutempė kareivių apsėstą vežimą miško link. Visi išlipo ir išnyko krūmuose. Senis įvažiavo į krūmus, pririšo arklį ir ėmė ieškoti kareivių.

Vadas tuotarpu jau skirstė vienoje aikštėje žmones:

— Juozai, eisi čia tuo grioviu tiesiai į sodžių, Petrai ir Jonai, anuo, jūs du po dešinei šiuo grioviu. Jūs penki eisit sodžiun į dešinį sparną, o jūs į kairį. Kiti gi tiesiog. Dabar kas sau eikit, kol tik nepradės šaudyti. Jūs, sparniniai, apsukit kuodidesnį sparną ir artinkitės nejučiom kaip galit arčiau. O kai mes rėksim valio, kad jūs žūt būt būtumėt sodžiuje. Supratot? Na, pirmyn. O tu, seni,—tarė jis į atsiradusį senį—ką tau reikėtų pasakyti?..

Ir nebaigęs seniui kas reikia sakyti staiga vėl atsisuko prie kareivių:

— Jus daug šovinių neleiskit. Tegul rusai šauda, o kad šoksit, tai ir nebijokit. O senis, ką darys? — vėl kreipėsi į senį:—Ar moki lipti į medį? — Moki, tai ir gerai. Lipk į šį medį, į pačią viršūnę, žiūrėk kas daros sodžiuje. Jei bolševikams daugiau pagelbos atvyktų ar kas kita bloga būtų — tu tuojaus pranešk man. Taigi tu busi pats štabas. O aš einu...

Šiuos žodžius tardamas jis įlindo į rugius. Kareiviai palengva išsiskirstė. Senis purkšdamas ir kriokšdamas rioglinosi į medį, atsižiūrėdamas į aikštę. Kareivių galvos tai šen, tai ten pasirodydavo virš žolės ir vėl pranykdavo. Iš sparnų jie jau supo kaimą, dešinėje pieva, o kairėje vasarajumi. Po valandžiukės kareiviai buvo matyti jau visai netoli kluono.

Ore pasigirdo šūvis. Senis kruptelėjo medyje, ir vos tik išsikėles iš apatinių šakų, skubiai pradėjo lipti į viršutines. Ant aikštės kareivių beveik nebuvo matyti, bet sodžiuje kilo baimingas judėjimas, ir šen ten mirgėjo rusai. Netrukus iš kaimo pasipylė šaudymai. Vis buvo taikoma į mišką. Senis ant savo klojimo pamatė keletą rusų, kurie kaž ką statė, turbūt kulkosvaidį. Kulipkos uždamos, švilpdamos kartais taip arti senio lėkė, kad kartais jam rodėsi čia pat pro ausis zvimzia. Tai vėl kartais šakeles genėjo, tai šiaip į medį įsisekdavo. Seniui prisiminė japonų karas ir jam rodėsi tartum kraujas jo gyslose ėmė smarkiau srioventi. Viena kulipka jam nuplėšė naginės galą; to dėliai jis suskubo aukščiau palipėti. Bet gi galų

tiko du žandarų bejojančiu, kurie jį pamatę, sušuko: „halt!“ Ilgai nelaukdamas peršovė žandaro arklių. Kas su pačiu žandaru atsitiko — nežinia. Kitas greit pabėgo. Jis irgi nuėjo tolyn.

Visą laiką išgyveno slapta. Kilus vokiečių revoliucijai, pradėjo drąsiau jaustis. Paskutiniu laiku, sako, pastojęs į Lietuvos armiją. Kiti tikrina, kad esąs užmuštas fronte.

Jei daugiau tokių drąsių vyrų, tai pas mus vokiečių jau senai nebūtų, o apie kolčakininkus, tai ir kalbos nėra.

V. Nabagas.

Del technikos kliūčių negalėdama leisti pažadėtojo priedo „Jaunas kareivis“ „K. Ž.“ redakcija spausdins laikraščio skiltyse šiam skyriui skiriamus rašinėlius. Tokių dabar spausdinami žemiau „Pasveikinimas kariuomenei“ ir „Draugams kariškiams“.

„Kariškio Žodžio“

Redakcija.

Lietuvos kariuomenei.

(Sodžiaus linkėjimai).

Sveikinu, Jus, padorūs Jaunikaičiai — brangūs Lietuvos Žiedai, kurie pavojingiausiu laiku, kada at-

gale ėmė darytis nejauku. Jis ėmė pykti ant vado ir net keiktis:

— Velniai jį griebtų, — murmėjo. — Įkėlė mane į medį, o dabar čia mane tikrai pašaus, kaip kokią varną. Iš tiesų sėdžiu, kaip baidyklė vyšniose. Kiekvienas mato ir kiekvienas tur būt į mane taiko. Tiek stenėjau, ir dusulį gavau, kol įlipau, o čia...

Bet palikim senį čia beburbuliuojantį, pažiūrėkim gi ką kovotojai veikia.

Rusai nesulaukdami atsako, aprimo šaudę. Kaip tik tada pradėjo ir lietuviai pliekti jau prie pačio kaimo.

Žemaičiui teko pats kairysis sparnas. Jam pasisekė prišliaužti prie kaimo taip arti, kad matė kiekvieną šaudantį bolševiką. Pakilus sodžiuje sumišimui, jis išoko į kažkokią pirtį, ir, išmušęs langą kuogeriausiai įsitaisė. Iš pirties matėsi, kad lietuviai priėjo patį kaimą. Rusai gi tuotarpu, nieko blogo nemanydami, skubiai atvilko prie pat pirties kulkosvaidį. Kad paslėpus save, Proncė įlindo į krosnį, rusai gi tuo tarpu užrioglino kulkosvaidį ant pirties, ir pradėjo šaudyti į lietuvius. Proncė nebeiškentė: išlindo iš krosnies, ir, gerai prisitaikęs, staiga taip nudobė du raudonuojančius stovėjusius prie kulkosvaidžio, jog šie net nė cyptelėjo. Toliau jis puolė ant kulkosvaidžio iš užpakalio iškuldamas šautuvo buožę bolševikus. Nedaug laiko tereikėjo su jais apsidirbti, ir tuojuos kulkosvaidis su-

gimstančiąją mūsų Tėvynę, priešai stengiasi ant visados sunaikinti, narsiai stojote ginti Jos laisvės. Šiuo mi noriu išreikšti Jums savo jausmus ir širdingus linkėjimus.

Prisiminkime praeities laikus, kada Lietuvos pavergėjai - svetimtaučiai pajėga ir priespauda norėjo ją taip sunaikinti, kad Lietuvos arba lietuvio nei vardo nebeliktų. Kas išlaikė ir apgynė mūsų kalbą, spaudą ir taip tvirtą lietuvišką dvasią? Ar ne Lietuvos Didvyriai, kurie savo laimę ir gyvybę paaukavo už mūsų šviesesnę ir laimingesnę ateitį. Jiems nebuvo lemta išgirsti Lietuvos nepriklausomybės paskelbimo ir išvyti jaunos, narsios Lietuvos Kariuomenės; nes vieni jų žuvo Sibiro kalėjimuose, kitus gi, dėliai sunkių gyvenimo sąlygų, pirm laiko pakirto džiova ar kitos ligos bei nelaimės. Tiesa, jie mirė ir amžinai, rodos, nuo mūsų atsiskyrė, bet jų darbai, jų dvasia mūsų atmintyje tebėra gyvi.

Jie nemirė — jie gyvi, nes jų dvasia dirba kartu su mumis: ji kelia mumyse pasišventimą, ragina dirbti be paliovos Tėvynės gerovei, riša mumis tvirtybės, meilės ir vienybės jausmais; jie gyvens su mumis amžinai, nes juk Didvyriai tautos atmintyje niekadoms nemiršta.

Užtat ir Jums, Broliai — Brangieji Lietuvos Karžygiai — linkiu kuodidžiausios ištvermės bei pasišventimo, sekti anų tautiečių pėdomis ir — tapti Lietuvos Didvyriais.

O jeigu kaikuriems Jūsų, Broliai Kareiviai, likimo bus lemta karo lauke kovoje už tėvynę žūti, tai Jūsų brangius kapus papuoš kryžiai su parašu: „Lietuvos Kareivis“. Ir tie kapai bus laikomi didžiausioje pagarboje ir švies būsimoms kartoms; kiekvienas lietuvis, perskaitęs tą parašą širdingai atsidusęs, pridės: „Mūsų Didvyris“, o mūsų meiliosios sesutės-lietuvaitės kas pavasarėlį apsodins Jūsų kapus gėlėmis, lankys juos minėdamos: „Ilsėkitės, mieli draugai, Jūs amžinai gyvensite mūsų atmintyje, užmiršimo banga nepasieks Jūsų. Jūs juk esate tautos Karžygiai — Lietuvos Didvyriai!“

čiauškę, tik jau nešdamas mirtį ne lietuviams, bet raudoniesiems. Ir jau buvo didis laikas, nes lietuviai jau buvo įėję į kaimą, o rudoji bolševikų minia, mesdama šautuvus, arba šaudydama į dangų, bėgo visais keliais ir takais į rytus.

Kai tik senis pamatė rudas nugaras ir pilkuosius karžygius, besišvaistančius po kaimą, tris sykius persižegnojo, nusispiovė ir pradėjo lipti žemyn. Jau buvo ant paskutinios šakos, kaip kaž kokia kulipka taip arti jo ausies prazvimbė, kad senis nesitikėdamas daugiau jų girdėti, kruptelėjo ir išvirto iš medžio kaip lepšė, jo laimė, kad ne ant kelmo, tai tik pasiraitęs kiek atsikėlė, glostydamas škaustama vietą. Paskui tekinas nubėgo pas savo kumelaitę, rado ją visai sveiką, ir, besidžiaugdamas ir savo ir kumelaitės sveikais kailiais ir kad bolševikai išvyti, nudardėjo į kaimą. Kaime tartum per didžiausią šventę, buvo linksma ir džiaugsmingą.

Zmonės verkdami, kabinėjosi ant kaklo pilkiems karžygiams, paliuosavusiems juos nuo taip įkirėjusių raudonųjų plėšikų; visi kaip tik išmanė, ir kuom tik galėjo vaišino savo brangius išvaduotojus. Atsirado vienur kitur, giliai paslėpto alučio ir vynelio, pasigirdo ir dainų, merginos varstė savo margasias kraičio skryneles, ieškojo stuomenų, rankšluosčių, juostų išsiūtų marškinių, kuriuos, nuleidusios akis, nedrąsiai dalino Lietuvos karžygiams. Daugeliui jų įkrito į akis narsus kareivėlis, daugeliui joms širdys plakė, matant gražius pasišventusius Lietuvos bernelius.

Tik tautos išgama-parsidavėlis to viso neatjaus ir šiurpu jam bus praeiti tuos brangius kapus ir skaityti tą kilnų parašą...

Priimkite, Broliai Kariškiai, šituos širdingus mano užuojautos žodžius! Juos rašiau degdamas didžia prie Jūsų meile ir pagarba. Aš daug kuomi norėčiau patarnauti Jums, palengvinti Jūs kančias kovos laukuose. stiprinti Jūsų dvasią. Bet būdamas silpnas viso to aš neįstengiu padaryti ir turiu pasitenkinti vienais tik širdingais linkėjimais ir sveikinimais.

Tegul gyvuoja Lietuva ir narsioji Jos kariuomenė, tebūnie mūsų Tėvynė pavyzdžiu kitoms tautoms ir tegamina dvasios galiūnus-didvyrius:

V. Andrekus.

Draugams Kariškiams.

Draugai! Po audrų didžių, po nakčių tamsių, saulutė šviesi užtekėjo. Atminkime, mieli Draugai! kad penkis šimtus metų Lietuva nešė nepakeliamą sunkų kraujagėrių rusų jungą ir už žodelio ištarimą apie laisvę, Jos sūnūs kentė aštrias kazokų nagaikas ir kietus tamsius kalėjimus arba Sibirą.

Draugai! Nejaugi mes šiandien atgavę pilną laisvės žodį ir liuosą kardą, neatlygintumėme tiems kraujagėriams už mūsų vargus ir priespaudas. Draugai! „Salin abejonės, dūsavimai skaudūs, jie silpnina dvasią tiktai“. Nelaikas mums, draugai, šiandien klausyti visokių užgrobikų kurstymų. Šiandien mūsų rankose yra Tėvynės ateitis, jos laimė bei nepriklausomybė. O lenkai grobikai ir rusai plėšikai teprasmenga su savo niekšingais kurstymais bei melagingais pažadėjimais, nes jie juk išsižioję laukia Lietuvos pražūties ir tuo tikslu mus kursto. Tik būdami vienybėje ir apsišarvavę geležine drausme, draugiškumu, pasišventimu ir energija, užčiaupsime jų norą mus pavergti ir apgyne Motiną Lietuvą, pastatysime ją laisvųjų tautų eilėn.

Žmonės rinko pametus šautuvus ir kitus bolševikų ginklus ir nešė lietuviams. Kiti patys ginklavosi ir ryžosi stoti Tėvynės vaduotojų eilėn. Po truputį gryžo iš miškų į kaimą žaliukai vyrai išsislapstę nuo bolševikų mobilizacijos, bet dabar jie nevaromi visi stojo savo brolių karžygių eilėn, kad užsipelnųti savo vardui per amžius neišdildomą tėvynės gynėjo garbę.

Kai kareiviai jau išsirengę žengė toliau iš kaimo, juos lydėjo kuo ne visi kaimo gyventojai, linkėdami kuodidžiausios kloties ir prašydami Dievo pagalbos.

Ir nors paskum per Noriškius traukė ir daug daugiau lietuvių kareivių, tačiau pastarieji neišrodė noriškiečiams tiek brangūs, kaip anas pirmutinis narsus jų išvaduotojų būrelis.

(Galas).

Tuomet visos priešų pastangos mus suklaidinti, o paskui pavergti — nueis niekais ir mes laisvi gyvensime savo brangiojoje Lietuvoje. Ir mūsų sesučių darželių nebemindžios jau daugiau nei rusai, nei vokiečiai, jų tvorelės negrauž ir nelaužys svetimi žirgai. Mūsų mylimos sesutės pasitiks mus, Lietuvos kareivius, su žaliomis rūtelėmis kai grįšime mes baigę kovą, — apgyne Tėvynės laisvę.

Draugai ir draugės, tik prie darbo
Imkim kardą į rankas;
Nebijokim kieto vargo,
Be jo laimės nieks neris.
Nors mes vargsim ir kentėsime,
Bet mes būsime laisvi,
Ir nuo priešų nedrebėsime,
Mums audra nebus baisi.

J. Svyrušas

Žinios.

Lietuvoje.

Prėš baudžiavos nešėjus. Sujudo visi Lietuvos kampeliai, užgirdę, kad lenkai, dvarininkų sėbrai, tiesia savo godžią ranką naujoms Lietuvos žemėms pagriebti. Iš visur ateina žinių, kad žmonės renkasi didžiausiais būriais, daro mitingus, rašo protestus, šaukia visam pasauliui, kad vely visi savo galvas paguldys, negu p'ėšriajam lenkui leis savo brolius pavergti.

Visiems prisiminė baudžiava, kuri, lenkams viešpataujant, Lietuvoje buvo. Visi už tai ir pasiryžę žūt būt nuo naujo baudžiavos jungo gintis. Labiausiai sujudo Suvalkų apskričių lietuviai. Jų ir protestai (versk) ryškiausi, jie ir pirmutini ginklo griebėsi, kad su dvarininku judošiu kautis, iš jų rankų krito ir pirmutinės dvarininkų galvos.

Ne be reikalo šaukia jie, „kad tik per krūvas lavonų, klanus kraujo, lenkai gali atsiekti, ko jie nori“.

Kaip tie mitingai ir protestai būta skaitlingi, parodo, kad ir Sintautų apygardos mitingas iš 11.000 piliečių. Čia pat dedame Lazdijų valsčiaus (Seinų apskr.) protestą. Kiti protestai panašūs, tik dar visur reikalaujama butinai išvaduoti Vilnų iš lenkų, o virbaliečiai drauge su kybartiečiais bedemonstruodami nešė juodą vėliavą su užrašu: mirtis visiems Lietuvos priešams.

Sekt'nas lenkų pavyzdys. Apskritai pas akypilėšą maža rasi ko gero, pagirtino, o tuo labiau to, ką būtų galima pasekti. Mes, lietuviai, didžiuojamės tuomi, kad esam ramūs, nešokame kitiems į akis ir sugyvename su tomis tautomis, kurios gyvendamos mūsų valstybėje, padeda tai valstybei stiprėti. Mes pakenčiame svetimas tautas. Gi lenkas kaip tik tą viską skaito už blogą. Padaryti šunybę, ką nors net iš pasalų užpulti, manyti kad dargi visi šventieji vien tik lenkiškai moka kalbėti, tai vienintėlis lenkų elgimosi būdas. Jų «kultūra», kurią nešiojasi kaip katė su pūsle, nusako jiems taip elgtis.

Bet šit dalykas, kurio ir mes turime pasekti. Rugpiūčio mėn. 2 d. Lenkų Seimas Varšuvoj svarstė labai svarbų klausimą apie suteikimą lenkų armijos karininko laipsnio tiems asmenims, kurie pirma tarnavo karininkais svetimose armijose. Seimas nusprendė: «karininkai (apicieriai), kurie pirma tarnavo svetimose armijose ir tarnaudami tose armijose neprisipažino lenkų kilmės esą, nebuvo prielankūs lenku tautai, arba buvo priešingos nuomonės dėl Lenkų valstybės idėjos, negali būti priimti į lenkų armiją karininkais».

O kaip elgiasi pas mus? Pas mus aiškius «unijotus» — pilsudskininkus stato į atsakomingas vietas, o kolčakininkams paveda svarbias instruktorių priedermes.

Ar greit mūsų Steigiamasis Seimas nutars panašiai ir ar greit mūsų gyvenime bus prašalinti visi tie svetimiams dievams tarnaujantieji.

Lietuvos Vyriausybė. Lazdijuose įvykusios protesto demonstracijos rezoliucija (VIII—24).

Kalba iš jau plėšomo lenkų Lietuvos krašto, kalba tas Lietuvos kampelis, kurį jau buvo kėsinęsi lenkai išplėsti Lietuvai, kalba išsivadavimo iš jų valandą, kalbā mitinge, įvykusiam Lazdijuose š. m. 24 d. susirinkę iš Lazdijų, Būdviečių, Šventežerio, Rudaminos, Kučių ir Seinų parapijos žmonės, vadinasi tų par, kurioms graso pavojus būti atskirtoms nuo Lietuvos Valstybės, kalba tas Lietuvos kraštas, kurį jau šiandien vietos išsigimėliai su legijoninkų pagalba stengiasi mus prijungti prie Lenkų, kalba skausmuos ir pareiškia:

1) kad Seinai, Lazdijai, Punkskas ir kitos Seinų apylinkės yra grynai lietuviškas kraštas ir turi būtinai priklausyti Lietuvai;

2) kad čia yra lenkų tik nedidelis būrelis ir kad jų sukilimas prieš Lietuvos vyriausybę buvo daromas tik lenkų dvarininkų bernų būrelio, bet ne visos apylinkės.

3) kad mes tą pareiškimą griežčiausiai smerkiame ir jo malšinti ėjom kartu su teisėta Lietuvos vyriausybe;

4) kad savo priešininką lenką priimsime tik su ginklu rankose;

5) kad mes tik laisvai ir nepriklausomai Lietuvai turim ir norim priklausyti;

6) kad Lenkų Seime esantieji vadinamieji Seinų apylinkės atstovai nėra mūsų atstovai, tik mažo lenkų būrelio.

Mes pareiškiame visam pasauliui, ypač Santarvei, kuri dabar lemia tautų likimą, savo reikalavimą, tuoj neatidėliojant pripažinti Lietuvą nepriklausoma valstybe, nes tai yra būtinai reikalinga ir Lietuvos gyventojų gerovei ir viso pasaulio ramybei, ir įsakyti visiems mūsų priešininkams: lenkams, vokiečiams, bolševikams ir kolčakininkams išeiti iš Lietuvos valstybės.

Be to, mes reikalaujam iš savo Vyriausybės:

1. Visus, kurie su ginklu rankose stojo prieš Lietuvos Valdžią, nubaut, kaip tėvynės išdavikus.

2. Visus dvarininkus, kaip aiškius lenkų pastangu rėmėjus, ir kitus priešingus Lietuvai žmones tuoj išsiųst į Lietuvos gilumą, kad būdami arti fronto nekliudytų mūsų kariuomenei valyti tėvynę nuo priešininkų ir neremtų žodžiu ir turtu lenkų legionų ir kitų mūsų priešininkų.

3. Jų dvarus atiduoti vietos žmonių ir kumečių komitetų priežiūrai, kad iš jų negalėtų gabenti turto mūsų priešininkams.

Kartu pažadam visai Lietuvai ir savo Vyriausybei, kad, jei tai prievartai įvykus mes ir patektumėm kokiam laikui lenkų okupacijai, mes nenustosim tarnavę savo tėvynei ir padėsime visomis priemonėmis laisvos neokupuotos Lietuvos visuomenei siekti Lietuvos laisvės ir nepriklausomybės.

Ta mūsų kalba turi būti pareikšta Santarvės valstybėms ir visam pasauliui.

Protesto demonstracijos įgalioti visų vardu pasirašo:

Kučinskas iš Lazdijų.

Marcinkevičius iš Vevolaminų

Užsienyje.

Lenkų kivirčiai su čekais. Lenkai, atstatydami savo valstybę, nesitenkina grynai lenkiškomis žemėmis ir stengiasi kuodaugiausia pagrobti iš savo kaimynų. Jie jau turi pagrobę daugybę Lietuvos ir Ukrainos žemių. Dabar jie smarkiai kivirčijasi su čekais-slovakais dėl Tešeno srities.

Neperseniai Krokovoje buvo čekų-slovakų atstovai tartis Tešeno klausimu. Lenkų valdžia darė čekams visokeriopų pasiūlymų, bet čekai nei vieno iš tų pasiūlymų nepriėmė, kadangi jie buvo priešingi gyviems čekų valstybės reikalams bei jos garbei. Taigi lenkų-čekų derybos nutrūko ir Tešeno srities klausimas paliko atviras. Sugrįžę Pragon, čekų-slovakų delegatai pareiškė, jog Tešeno ateitį bus galima nulemti greičiausia tik ginkluota pajėga. Tokiu būdu godi Lenkija stovi naujo karo akyvaizdoje, — būtent, su čekais. Tuomet jau poniškoji Lenkija būtų iš visų pusių apsupta priešininkų: lietuvių, ukrainiečių, čekų-slovakų ir vokiečių.

Jie dar palaiko gerus ryšius su rusais monarchistais, nes neveltui Varšuvoje tiek ilgai vieši Denikino atstovai. Matomai ir rusų monarchistų ir lenkų siekiai susieina, nes ir vieni ir antri nori tik vergti ir engti. Bet kažin, jei sustiprės rusai, ar jie nepanorės pagrobti sau ir Lenkijos.

Italai apie lenkus. Paryžiaus taikos kongresas labai mažai tepaiso tautų apsisprendimo teisės, kurią karo metu pati santarvė iškėlė. Ryškiausiu pavyzdžiu visiško nesiskaitymo su tautų pageidavimais gali būti Rytų Galicijos ateities nusprendimas. Tasai kraštas yra nuo amžių apgyventas ukrainiečių, kurie baisiausiai kratosi lenkų viešpatavimo. Nežiūrint to, Taikos Kongresas prijungė tą grynai ukrainiečių žemę prie Lenkijos. Tokiu neteisingu nusprendimu pasipiktino net ir kai kurie santarvės laikraščiai. Taip antai, žymus italų dienraštis „Secolo“ šitaip maždaug atsiliepia tuo klausimu:

Rytų Galicijos priskyrimas lenkams — yra tai bauriausias tautų dėsnių laužymas. Rytų Galicija yra grynai ukrainiečių žemė ir joks ribų plėtimas ar siau-

rinimas negali paversti ją lenkų žeme. Priverstinas jos prijungimas prie Lenkijos išsaus ukrainiečiuose kuobaisiausią neapykantą prieš lenkus, kas jau ir dabar aiškiai jaučiama. Nors Kongresas tiesa, pripažįsta ukrainiečiams savivaldą, bet užtat vistiek atima teisę 4-iems milijonams rusinų patiems apsispręsti. Yra žinoma, jog Galicijos dvarininkai-lenkai, kurie visokiais būdais trukdo valstiečių rusinų kultūrinį plėtojimąsi. Ir Rytų Galicijos prijungime prie Lenkijos tie dvarininkai sulošė žymią rolę: jie sunaudojo visą savo įtekme, kad tik išplėšus ukrainiečiams tą kraštą.

Kaip matai, tai dvarininko kailis visur vienodas. Ir norint lenkų atsikratyti pirmiausia reikia išnaikinti tas dvarininkų gūštas-dvarus. Jų žemes daug geriau sunaudotų vietos gyventojai.

Lietuva ir Anglai. Šiomis dienomis parėjo žinia, jog mūsų pasiuntiniai Londone Čepinskas ir Bizauskas kalbėjosi Lietuvos reikalais su įžymiais Anglų politikais. Anglai pareiškė, kad jie labai prijaucia Lietuvos nepriklausomybei ir kad sutinka Lietuvą priimti Tautų Sąjungon. Be to dar žadėjo paremti Lietuvą kovoje su bolševikais.

Latvijoje. Mūsų kaimynai latviai iki šiol dar tebeneša sunkų vokiečių saivališko viešpatavimo jungą. Vokiečių kariuomenė, Latvijos baronų palaikoma, visai nesiskaito su latvių valdžia ir nežmoniškai tenai elgiasi. Taip antai, Mintaujoje neperseniai vokiečiai užpuolė latvių kariuomenės dalis, nuginklavo jas, atėmė pinigus, dokumentus ir rūbus.

Vokiečiai visur vartojo rankines granatas; jie išplėšė apie šešiasdešimt tūkstančių rublių.

Stovintieji latvių sodžiuose vokiečiai viską vagia, plėšia nuo gyventojų, naikina pievas ir javų laukus, ganydami jose savo arklius. Apsiginklavusių vokiečių gaujos engia ir baudžia gyventojus. Vokiečiai nepripažįsta nei paspartų nei dokumentų Latvių vyriausybės išduotų.

Dėliai tų visų šunybių, Latvių valdžia įteikė vokiečių pasiuntiniui kuogriežčiausią protestą ir reikalavimą suvaldyti tuos ištvirkėlius kareivius.

Kodel apie lenkus prielankiai rašo kai kurie užsienio laikraščiai. Baigiantis Didžiajam Karui, o ypač prasidėjus taikos deryboms, kai kurie įžymesnieji santarvės valstybių laikraščiai pradėjo labai

daug ir prielankiai rašyti apie lenkus. - Tie laikraščiai į padauges kėlė būtus ir nebūtus lenkų istorinius nuopelnus, didžias lenkų kančias, nepaprastus lenkų tautos privalumus, jos kultūrą ir tt. ir tt. Taip be saiko garbindami lenkus, apie kitas tautas, nors ir nemažiau nukentėjusias nuo svetimo jungo ir ne žemiau stovinčias už lenkus kultūros atžvilgiu, — tie patys užsienio laikraščiai platina visokių nesąmonių bei melagysčių, klaidindami užsienio visuomenę. Ir ilgą laiką sunku buvo atspėti, už ką įtakingi užsienio laikraščiai taip pamilo lenkus. Tik dabar neseniai lenkų seimas, besvarstydamas biudžeto klausimą, patsai atidengė nežinojimo skraistę. Kaip yra žinoma, pirmasis lenkų biudžetas siekia virš pusterčio miliardo markių. Iš tos sumos, daugiau kai pusė viso biudžeto, būtent, pusantro milijono m. skiriama karo reikalams, 120 milijonų m. — žandarų išlaikymui, gi mokykloms — vos 52 milijonu. Šios skaitlinės aiškiai liūdią, jog lenkų vyriausybei rūpi ne šalies kultūros kėlimas, o vien tik nesuskaitomų karų su kaimynais vedimas ir žandarmerijos didinimas.

Dėliai tokio keisto valstybės išlaidų paskirstymo, daugelis lenkų Seimo atstovų kritikavo ir peikė valdžios politiką, nurodinėdami, jog Lenkija visiškai nūgrims skolosna ir atsidurs sugriuvusios Turkijos padėtyje. Atstovas Dašinskis tarp kitko pridūrė dar, jog Varšuvos vyriausybė puspenkto milijono markių išmetė užsienio laikraščių papirkimui. Taigi, mat, kame paslapties raktas! Vadinasi, užsienio spauda užtaria lenkus ne už kokius ten išsvajotus lenkų tautos privalumus, o tik už Varšuvos valdžios mokamus milijonus markių. Imdami iš lenkų pinigus, tie laikraščiai iš lenkų šaltinių semia bei platina ir visokias kuošlykščiausias melagybes apie lietuvius, ukrainiečius, gudus ir kitas lenkams nepatinkamas tautas.

Redakcijos atsakai.

A. Mačiui. Tamstos reikalavimai visai teisingi. Mums patiems jie ir gi rūpi. Patys norėtume dėti į laikraštį žemėlapi, pažymint jame fronto padėtį ir t.t., bet tai visai nėra galima, nes Kaune nėra atatinkamos dirbtuvės, kur būtų ruošiamos žemėlapiams klišės.

Skaitykite ir platinkite didžiausį Lietuvoje dienraštį

LIETUVA.

Lietuva išeina kasdieną, iškiriant dienas po šventadienių.

Lietuvoje uoliai ginama Lietuvos nepriklausomybė.

Lietuvoje daugiausia rašoma žinių apie valdžios darbus

Lietuvoje paduodama visi valdžios įsakymai parėdymai, nauji įstatymai ir tt.

Lietuvoje paduodama valdžios žinios, paimtos iš pirmų šaltinių.

Lietuvoje greičiausia paduodamos viso pasaulio telegramos

Lietuvoje rašo žinomiausios Lietuvos publicistai (laikraštininkai).

Lietuvos kaina: metų ketvirčiui 30 auksinų (markių), 1 mėn. 10 auksinų (markių).

LIETUVOS adresas: Kaunas, Laisvės Alėja, Nr. 60.